

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK FOR VANDLØBSVEDLIGEHOJDELSE OG -REGULATIVER

Vandløbsvedligeholdelse udføres udelukkende med henblik på at forbedre afvandingen af de omkringliggende arealer – ikke for naturens skyld. For at forbedre vandløbenes fysiske forhold og sikre målopfyldelse af god økologisk tilstand samt sikre gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper er det helt nødvendigt, at der i vandløbsregulativerne tages de nødvendige natur- og miljøhensyn. De danske vandløb er i stor udstrækning blevet udrettet, opgravet og hårdhændet vedligeholdt. Nu skal vedligeholdelse ske under hensyntagen til, at der skal være målopfyldelse for fisk, planter, smådyr og fytobenthos, bundlevende alger, hvilket kræver en helt anden tilgang end hidtil.

VANDLØBSVEDLIGEHOJDELSE I DAG

Det er i dag kommunerne, der har vedligeholdelsespligt på alle offentlige vandløb – både åbne og rørlagte. Det gælder dermed størstedelen af de 19.000 km målsatte vandløb i vandområdeplanerne. Ved de resterende private vandløbsstrækninger er det lodsejerens ret, ikke nødvendigvis pligt, at vedligeholde vandløbene.

Helt generelt er problemet ved meget af den nuværende vandløbsvedligeholdelse, at vandløbene vedligeholdes alt for hårdhændet. Der grødeskæres for hårdt og for ofte, hvilket betyder, at Danmark har svært ved at indfri sine forpligtelser til at sikre målopfyldelse i vandløbene. Når der fjernes vandplanter og fast bundmateriale forringer man levevilkårene for en lang række organismer, der kendetegner den gode miljøtilstand.

Et stort problem ved vandløbsregulativerne er, at de ikke er revideret gennem mange år og derfor ikke tager de nødvendige hensyn til natur- og miljøforholdene i vandløbene. Der er i alt for høj grad fokus på afvandingsinteresser til trods for, at Miljø- og Fødevareklagenævnet, flere rapporter på området samt en række EU-domme slår fast, at kommunerne i deres arbejde med regulativerne fremover i langt højere grad skal vurdere, hvordan vedligeholdelse spiller sammen med, at man skal leve op til miljømålene for fisk, planter og smådyr.

I rapporten Vejledning om grødeskæring i danske vandløb, udarbejdet af førende forskere på foranledning af Miljø- og Fødevareministeriet i 2016 fastsættes, tre principper for grødeskæring:

- 1) Begræns antallet af grødeskæringer – maksimalt én årligt i målsatte vandløb.
- 2) Begræns andelen af vandløbsprofilen, der grødeskæres.
- 3) Grødeskær sent på sæsonen, så genvæksten begrænses.

Vandløbsloven

Vandløbsloven (VLL) er helt central i forhold til vedligeholdelse og har to formål, der er sidestillet.

§ 1. Ved denne lov **tilstræbes at sikre**, at vandløb kan benyttes til afledning af vand, navnlig overfladevand, spildevand og drænvand.

Stk. 2. Fastsættelse og gennemførelse af foranstaltninger efter loven **skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning.**

Bemærk, der står, at loven skal tilstræbe, at vandet kan afledes, samt at det skal ske under hensyntagen til de miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, som fastsættes i henhold til anden lovgivning. Det er altså ikke et krav, at vandet skal kunne ledes væk, men det tilstræbes, at det kan ske under hensyn til miljømæssige krav til vandløbskvaliteten, hvilket er vigtigt i sagsbehandling og det politiske arbejde.

For de fleste offentlige vandløb er fastsat miljøkvalitetsmål, der omfatter fisk, smådyr, bundlevende alger og vandplanter. Et vandløb i god miljøtilstand skal have god kvalitet på alle fire parametre for at kunne leve op til målsætningen/eller god økologisk tilstand: "one out, all out".

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK FOR VANDLØBSVEDLIGEHOJDELSE OG -REGULATIVER

Mere end én enkelt grødeskæring årligt indebærer betydelig risiko for, at vandløbsmålsætningen om god økologisk tilstand ikke vil kunne opnås, primært fordi vandløbsplantesamfund ikke kan opnå god økologisk tilstand. Desuden er hyppige grødeskæringer i værste fald med til at forværre afvandingsmulighederne, da det fremmer hurtigt voksende arter, såsom pindsvineknop. Dermed opnår man ikke en forbedring af afvandingen, mens man samtidig forringer de natur- og miljømæssige forhold.

DANMARKS SPORTSFISKERFORBUND MENER

Der skal hurtigst muligt ændres på vandløbsregulativene, så de kan medvirke til, at der kommer målopfyldelse for fisk, planter, smådyr og fytobenthos i de vandløb, der er en del af vandområdeplanerne. Det vil især være til gavn for de vilde fisk, hvis vi både formår at fjerne spærringer og samtidigt får nye og tidsvarende vandløbsregulativer.

Desuden skal der være en helhedstilgang til vandløbsregulativer, arealanvendelse og vandhåndtering, hvilket er beskrevet i vores "Positionspapir for vandløb og ådale". Helhedstilgangen bør også implementeres i tilgangen til hvert enkelt vandsystem. I dag vedligeholdes vandløbene ofte ens fra udspring, til de løber i havet. Dette på trods af meget forskellige faldforhold ned gennem systemet. Der er ingen grund til at skære grøden, hvor der er et godt fald – men der kan være hensyn, der taler for grødeskæring på vandløbsstrækninger med dårlige faldforhold.

Man bør desuden arbejde på at sikre, at der ikke sker forringelser i vandløb, der ikke er med i Vandområdeplanerne.

Lokale borgere bør inddrages ved nedsættelse af permanente vandråd, hvilket vil gavne en proces hen imod nye, funktionelle regulativer.

EU's naturdirektiver stiller en række krav til administrationspraksis for udarbejdelse af vandløbsregulativer. Denne praksis skal implementeres i myndighedernes forvaltning, hvilket især er vigtigt i forbindelse med den nødvendige klimasikring af byer og vigtig infrastruktur ved voldsomme afstrømningshændelser.

De afsatte midler til indsatser i vandområdeplanerne for at opnå målopfyldelse i vandløb, søer og kystvande bør puljes med midler til klimasikring samt de resurser, der vil kunne spares ved at undlade grødeskæring ved tidsvarende vandløbsregulativer. I stedet skal midlerne bruges til større ådalsprojekter. Omme Å i Vejle Kommune er et glimrende forbillede.

Kommunerne bør tilskyndes til at sikre, at vandløbsvedligeholdelsen sker med et personale, der er uddannet dertil, fremfor at gå efter økonomisk laveste bud uanset kvalitet, samt at vedligeholdelsen sker efter mindste indgrebs-princip.

Det er veldokumenteret, at skånsom eller ingen vedligeholdelse er fremmede for opfyldelse af kravet til god miljøtilstand. Hvor dyrkningsinteressen ud til

“

Anden vigtig lovgivning:

- Lov om vandplanlægning med bekendtgørelser og vejledninger (vandrammedirektivet)
- Miljømålsloven med bekendtgørelser og vejledninger (habitatdirektivet og øvrig Natura 2000)
- Naturbeskyttelsesloven (NBL) – ændringer i tilstanden kræver en dispensation
- Vandforsyningsloven (VFL)

De to første rangerer over VLL, NBL og VFL.

Der skelnes mellem almindeligt vedligehold, som sker inden for regulativets rammer, mens yderligere oprensning eller restaurering er en regulering og kræver høring efter vandløbsloven samt dispensation efter naturbeskyttelsesloven, fordi der er tale om en tilstandsændring.

Vandløbsregulativer

Regulativene udarbejdes med udgangspunkt i Vandløbslovens § 12 og Bekendtgørelse om vandløbsregulativer for offentlige vandløb. Regulativet udgør det lokale og retslige grundlag for forvaltning og administration af vandløbet. Det skal bl.a. indeholde bestemmelser om vedligeholdelsen af det enkelte vandløb, fx om intensiteten af grødeskæring og grødeskæringsmetode. Regulativet skal til enhver tid overholdes, og oprensning skal ske som beskrevet, hverken mere eller mindre.

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK FOR VANDLØBSVEDLIGEHOJDELSE OG -REGULATIVER

vandløbet er ikkeeksisterende eller spredt, bør vedligeholdelsen derfor begrænses til gavn for det offentlige udgiftsniveau og naturen.

DANMARKS SPORTSFISKERFORBUND VIL ARBEJDE FOR

- At vedligeholdelse og arbejdet med at revidere vandløbsregulativer opprioriteres politisk.
- En landspolitisk forståelse af, at lovlige regulativer både er et formelt krav og en forudsætning for målopfyldelse.
- En fortsat kontakt til myndighederne og formidling af faglige rapporter og jura til dem og sportsfiskerne.
- At moderniser vandløbsvedligeholdelsen, så den fremmer målet om god miljøtilstand i vandløbene.
- At ådalene gives tilbage til vandløbene til gavn for biodiversitet, skabelse af vildtkorridorer og renere kystvande.
- At vandløbene føres tilbage til en mere naturlig tilstand med fokus at sikre god økologisk tilstand.
- At fortsætte og styrkede frivilliges arbejde med at hæve vandløbenes miljøkvalitet.
- At klimahensyn og miljøhensyn går hånd i hånd – det ene kan ikke "overrule" det andet.

FORELØBIGE INDSATSER

- Høringer og nødvendige klager over mangelfulde vandløbsregulativer i samarbejde med vores Natur- og Miljøteams samt lokalforeninger.
- Politisk arbejde med multifunktionel jordfordeling i regi af Collective Impact.

TRUSLER OG UDFORDRINGER

- Økonomi – manglende bevilling til engangserstatninger og jordfordeling.
- Manglende kendskab til betydningen af vedligeholdelse og jura i kommunernes forvaltninger.
- Lokalpolitisk indblanding i sagsbehandling af hensyn til landbrugsinteresser.
- Manglende viden hos interessenter.

“

Sådan får vi mest for pengene

Arealanvendelsen ændres til ekstensivt landbrug i ådale, omkring søer og i moser, samtidigt med at der etableres naturlig hydrologi på disse arealer. De indgår i klimaløsninger, der minimerer skader og andre udfordringer, når større periodevise afstrømninger forsinkes ved oversvømmelse af enge samt ved, at dræning reduceres og sløjfes, hvor det er muligt i ådalene. Samtidigt minimeres udvaskning af næringsstoffer, og derved medvirker initiativerne til at opnå målopfyldelse i søer, vandløb og kystvande.

Samtidigt kan vandløb hæves til terræn, og dette kan med fordel gøres ved genslyngning og udlægning af gydegrus og skjulesten. Dermed kan der ændres på vedligeholdelsen til en skånsom og mere differentieret tilgang, der sikrer en vildere vandløbsnatur, med større variation og høj biodiversitet.

En ændret arealanvendelse, hvor flere samfundsefterspurgte funktioner opfyldes på de samme arealer, er den mest omkostningseffektive anvendelse af de midler, der er afsat til klimasikring, vådområder og vandløbsindsatser, og vi får flere vilde fisk og dermed bedre rekreative muligheder for lystfiskeri.

Til inspiration: **Den genslyngede Omme Å – et vådområde der gav flere fisk**